

Geen screening naar asymptomatische bacteriurie bij vrouwen met diabetes

Vraagstelling

Hebben vrouwen met diabetes mellitus en asymptomatische bacteriurie een verhoogde kans om nierfunctiestoornissen of hypertensie te ontwikkelen?

Betekenis voor huisarts en patiënt

Diabetes mellitus (DM) is een veel voorkomende aandoening in de huisartsenpraktijk. Diabetische nefropathie is een van de complicaties van deze aandoening. Volgens dit onderzoek is er geen reden voor screening op, dan wel behandeling van asymptomatische bacteriurie bij patiënten met DM, aangezien dit geen consequenties heeft voor het ontwikkelen van nierfunctiestoornissen of hypertensie. Dit is conform de NHG-Standaard Urineweg-infecties waarin gesteld wordt dat asymptomatische bacteriurie, behalve bij zwangeren, niet behandeld hoeft te worden.

Korte beschrijving

Inleiding Diabetes mellitus (DM) is een van de belangrijkste oorzaken van nierlijden met als eindstadium nierfalen. Vrouwen met DM hebben een verhoogde prevalentie van asymptomatische bacteriurie (ASB). De onderzoekers vermoedden dat ASB bij vrouwen met DM zou leiden tot een snellere afname van de nierfunctie en een snellere ontwikkeling van hypertensie.¹

Onderzoeksopzet Het betreft een cohort-onderzoek waarbij de onderzoekers met een tweetal urinekweken en door vragenlijsten in te vullen, bepaalden of er sprake was van ASB. De bloeddruk, het gewicht en de lengte bepaalden ze bij aanvang en bij het einde van de onderzoeksperiode. Vrouwen met ASB vergeleken ze met vrouwen zonder ASB voor wat betreft de nierfunctie en het ontwikkelen van hypertensie.

Patiëntenpopulatie Vrouwelijke patiënten tussen de 18 en 75 jaar met DM type 1 of 2. Exclusiecriteria waren zwangerschap, recente ziekenhuisopname of operatie, bekende afwijkingen van de urinewegen, klachten van een urineweg-infectie of antibioticagebruik in de twee weken voorafgaand aan de start van het onderzoek.

Primaire uitkomstmaat De glomerulaire filtratiesnelheid (kreatinineklaring) bepaald met de Cockcroft-Gault-formule; bloeddrukmeting om hypertensie vast te stellen.

Resultaten Het uiteindelijke cohort bestond uit 644 vrouwen, 296 met DM1 en 348 met DM2.

De gemiddelde duur van de follow-up was 5,8 (SD 2,1) jaar. De prevalentie van ASB bij aanvang van het onderzoek was 17%. E. Coli was de veroorzaker bij 74 (67%) van de 110 vrouwen met ASB.

De kreatinineklaring daalde van 87 ml/min naar 76 ml/min bij vrouwen met ASB en van 97 naar 88 ml/min bij hen zonder ASB. Bij aanvang van het onderzoek kreeg 50% van de totale onderzoeksgroep

de diagnose hypertensie. Na exclusie van deze vrouwen en van hen van wie data misten, bestond het resterende cohort uit 318 vrouwen. Van deze vrouwen had 12% ASB. De vrouwen met ASB ontwikkelden vaker hypertensie (54% versus 37%; $p = 0,045$; OR 1,96; 95%-BI 1,02-3,91). Bij analyse van de vrouwen met type 1 en 2 afzonderlijk was het verschil echter niet significant ($p > 0,10$). Bij multivariate analyse, waarbij gecorrigeerd werd voor leeftijd, duur van de follow-up, duur van de DM en microalbuminurie, verdween de associatie tussen hypertensie en ASB ($p > 0,20$; OR 1,5; 95%-BI 0,7-3,6). De (hogere) leeftijd bleek de belangrijkste voorspeller voor hypertensie.

Conclusie van de onderzoekers Na 6 jaar follow-up is er geen relatie aangetoond tussen ASB en afname van de nierfunctie of het ontwikkelen van hypertensie bij patiënten met DM. Screening op en behandeling van ASB bij patiënten met diabetes is niet geïndiceerd, aangezien het niet waarschijnlijk is dat dit leidt tot een afname van de incidentie van diabetische nefropathie of hypertensie.

Bewijskracht Cohortonderzoek (2b).²

Nienke van der Bij en Arie Knuistingh Neven

1 Meiland R, Geerlings SE, Stolk RP, et al. Asymptomatic Bacteriuria in Women With Diabetes Mellitus; effect on renal function after 6 years of follow-up. *Arch Intern Med.* 2006;166:2222-7.

2 www.infopeoms.com/levels.html.

Boeken

Wat werkt?

Sjef de Vries. *Wat werkt? De kern en de kracht van het maatschappelijk werk.* 171 pagina's, € 18,70. Amsterdam: Uitgeverij SWP. ISBN 978-90-6665-821-9.

Iedere hulpverlener wil van tijd tot tijd weten wat het effect is van zijn of haar handelen. Dat dat niet eenvoudig is, bewijst de stroom van literatuur op dit

gebied en de vaak tegenstrijdige conclusies daaruit.

Sjef de Vries is psycholoog en sinds vele jaren werkzaam als gezinstherapeut. Hij is als mededirecteur en opleider verbonden aan het Kempler Instituut Nederland, en is iemand die zich al jarenlang interesseert voor deze materie. Hij heeft zich de moeite getroost de belangrijkste publicaties op dit gebied aan een kriti-

sche beschouwing te onderwerpen en de uitkomsten van effectonderzoek te vergelijken. De literatuuropgave van zijn boek bevat zo'n tweehonderd boeken en artikelen van de meest gezaghebbende, recente onderzoeksoverzichten.

In een vijftal bondige, helder geschreven hoofdstukken komt De Vries tot de conclusie dat het therapeutisch effect in de psychotherapie niet of nauwelijks afhangt